

Historia prac remontowych kościoła św. Marcina w Błazowej

Kościół parafialny w Błazowej wzniesiony został w latach 1896 – 1900.

Przygotowanie do budowy kościoła rozpoczął ks. Bronisław Markiewicz ówczesny proboszcz parafii w latach 80-tych XIX wieku, poprzez organizowanie zbiórek pieniężnych na ten cel. Jego dzieło kontynuował następny proboszcz ks. Leon Kwiatkowski. Po 17 latach gromadzenia funduszy i potrzebnych materiałów w roku 1896 rozpoczęto budowę.

Wykonanie projektu zlecono architektowi lwowskiemu, profesorowi Janowi Sas Zubrzyckiemu.

Wykonany został z czerwonej cegły z użyciem czarnej glazurowanej zendrówki oraz ciosów kamiennych do wykonania dużych elementów architektonicznych (portal główny, portale do zakrystii, cokoły, gzymsy wieńczące nawę główną i boczne, ościeża okien, rozeta zachodnia) oraz detali (klińce w oknach, daszki przypór), nieotynkowany. Trójnawowy, bazylikowy, z wydłużonym prezbiterium, transeptem poprzecznym oraz dwoma wieżami od zachodu. Ściany naw opięte dwuskokowymi przyporami, ściany wież - trójuskokowymi przyporami. Dach nad korpusem nawy głównej wysoki, dwuspadowy skrzyżowany pod kątem prostym z dachem transeptu o tej samej wysokości – kryte czerwoną dachówką ceramiczną ze śladami wzorzystej dekoracji wykonywanej w ciemnej dachówce. Nad prezbiterium dach dziewięciopłowy, kryty dachówką. Dachy nad nawami bocznymi, kruchtami i zakrystiami – pulpitowe, nad absydami przy transepcie – pięciopłaciowe, kryte blachą miedzianą. Nad wieżami dachy czteroboczne, wysokie, ostrosłupowe, załamane u podstawy, kryte blachą miedzianą. Sygnaturka na skrzyżowaniu naw, czteroboczna z czterema arkadowymi przeźrociami, zwieńczona ostrosłupową sześcioboczną iglicą. W elewacji zachodniej portal główny o szerokim rozglifieniu, trójuskokowy, zamknięty archiwoltą, zwieńczony trójkątnym szczytem; w dolnej kondygnacji portalu podwójny otwór drzwiowy, każdy zamknięty profilowanym pięcioliściem. W elewacjach bocznych: południowej i północnej transept – prostopadły do naw – zamknięty ścianą prostą zwieńczoną trójkątnym szczytem, z niższymi i węższymi pięciobocznymi absydami. Wewnątrz prezbiterium jednoprzęsłowe zamknięte pięciopłową, przesklepiona absydą, po obu jego stronach zakrystie z kruchtami. Nawa główna czteroprzęsłowa (ostatnie przeszło na skrzyżowaniu z transeptem), równa szerokości prezbiterium. Nawy boczne węższe i niższe, otwarte arkadowo do nawy głównej, ramiona transeptu jednoprzęsłowe zamknięte

półkolistymi apsydami. Prezbiterium, nawa główna i boczne, transept, zakrystie, kruchty, przyziemia wież przykryte sklepieniami krzyżowymi.

Kościół parafialny w Błażowej reprezentuje charakterystyczną w twórczości Jana Sas Zubrzyckiego tendencję do projektowania w duchu „stylu przejściowego” i poszukiwanie w architekturze polskiej „form narodowych”. W świątyni tej architekt zastosował rozwiązanie, w którym połączył styl romański z gotyckimi elementami systemu konstrukcyjnego szkoły krakowskiej. Monumentalną architekturę ozdobił malowniczym i bogatym detalem (portal główny, rozeta, połączenia kamienia i różnobarwnej cegły, wzorzystą dachówką).

Za projekt kościoła w Błażowej prof. Jan Sas Zubrzycki otrzymał na Wystawie Krajowej we Lwowie złoty medal.

Kościół w Błażowej usytuowany na miejscu poprzedniego z 1822 roku (parafia erygowana przed 1432 r.) stanowi znaczącą dominantę architektoniczną w układzie urbanistycznym miasta.

W styczniu 1964 roku nastąpiło osunięcie dużej masy ziemi w kierunku kościoła, która oparła się o jego mury prawie do wysokości okien. Pod naporem tak dużej masy ziemi zaczęły pękać mury od fundamentów po jego zwieńczenie. Najbardziej uszkodzone zostało sklepienie przed głównym ołtarzem, z którego wypadła duża część na balaski. Ówczesny proboszcz parafii ks. Józef Kruczek podjął decyzję o przystąpieniu do prac mających na celu ratowanie świątyni. Faktycznie wszystkie obowiązki w związane z pracami przejął na siebie wikariusz ks. Adolf Kowal, późniejszy proboszcz parafii. Prace zabezpieczające kościół przed dalszymi uszkodzeniami trwały do końca 1967 roku, natomiast całość prac wykończeniowych ukończono w 1972 roku.

Po 100 latach użytkowania kościoła wymagał on generalnego remontu. Najbardziej zniszczony był dach, więc w 2007 roku podjęto decyzję o remoncie. Zaczęto gromadzić fundusze na ten cel oraz w kwietniu tegoż roku złożono wniosek do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego o dotację. Niestety nie został on uwzględniony. Za rok ponowiono wystąpienie do Ministerstwa, które tym razem w ramach programu operacyjnego DZIEDZICTWO KULTUROWE priorytet 1: Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych przyznało dotację.

Przystąpiono do realizacji zadanie, które obejmowało wykonanie prac remontowych polegających na wymianie zniszczonych płatwi i krokwi oraz całkowitej wymianie łąt a także wymianie na miedziane obróbkę blacharskich. Dekoracyjny wzór ułożenia dachówki przywracający dachowi pierwotny wygląd został wykonany zgodnie z zatwierdzonym

wzorem przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wszystkie materiały użyte do remontu były zgodne z wykazem materiałów zamieszczonym w kosztorysie inwestorskim zatwierdzonym przez tegoż Konserwatora.

Całkowity koszt remontu: **517 630,12 zł.**

W tym: dotacja Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – 250 00,00 zł.

środki własne – 267 630,12 zł.

Prace remontowe wykonała firma **DACHPOL** z Piątkowej.

Następnym działaniem były prace renowacyjno - konserwatorskie elewacji zewnętrznej i kamiennych detali architektonicznych. Zakres prac obejmował prace renowacyjno-konserwatorskie elewacji zewnętrznych ścian: południowej, wschodniej i północnej oraz kamiennych detali architektonicznych – dwóch wież i portalu kościoła.

W trakcie prowadzonych prac renowacyjno-konserwatorskich przywrócono pierwotną estetykę budowli, utrzymując zalecany charakter neoromańskiej architektury. Zachowano układ dekoracji kamiennych detali architektonicznych a zniszczone elementy rekonstruowano w naturalnym piaskowcu. Niezbędne było utrzymanie i uzupełnienie wątków szklwionej cegły. Do uzupełnień cegły zastosowano materiał o zbliżonych parametrach i kolorystyce oryginalnej cegły.

Zadanie wykonano w dwóch etapach.

Etap pierwszy wykonano w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013”

Obejmował: **„Remont zabytkowego kościoła parafialnego rzymsko-katolickiego p.w. Św. Marcina w Błazowej obejmujący prace renowacyjne elewacji zewnętrznej i kamiennych detali architektonicznych – dwie wieże i portal kościoła.”.**

Wykonany w dniach od **28. 08. 2009 r. do 20. 06. 2011 r.**

Całkowity koszt etapu I: **573 155,13 zł.**

w tym: dotacja 429 866,00 zł.

środki własne 143 289,13 zł.

Etap drugi wykonano w ramach osi 4 „LEADER” działanie 4.1 / 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 w zakresie „Odnowa i Rozwój Wsi”. Obejmował prace renowacyjno-konserwatorskie elewacji zewnętrznej i kamiennych detali architektonicznych – ściana południowa, wschodnia i północna kościoła – razem 2 228,08 m² powierzchni.

Wykonany w dniach od **11. 01. 2012 r. do 27. 08. 2012 r.**

Całkowity koszt etapu II: **547 830,99 zł.**

w tym: dotacja 410 000,00 zł.

środki własne 137 830,99 zł.

Prace renowacyjno-konserwatorskie elewacji wykonało Przedsiębiorstwo Instalacyjno – Budowlane **PEBIS** z Rzeszowa.

Przed przystąpieniem do prac renowacyjno – konserwatorskich wewnątrz kościoła koniecznym było osuszenie mocno zawilgoconych murów i fundamentów. Dokonano tego metodą bezinwazyjną wykorzystując system **AQUAPOL**, który spełnia w osuszonym obiekcie dwie funkcje:

- Izolacji poziomej (zabezpieczenie przed podciąganiem kapilarnym) do poziomu gruntu
- Osuszenia murów do wilgotności naturalnej

Firma Aquapol zamontowała urządzenie przetwarzające pole magnetyczne ziemi oraz dodatkowo skuto tynki na ścianach. Osuszenie trwało od 21. 11. 2014 r.

Koszt urządzenia i badań wilgotności: **66 780,00 zł.**

z tego dotacja Urzędu Marszałkowskiego: 20 000,00 zł.,

środki własne; 46 780,00 zł.

11 sierpnia 2017 r. parafia podpisała umowę z Urzędem Marszałkowskim na dofinansowanie projektu: **„Zachowanie dziedzictwa historycznego oraz poprawa dostępności do dóbr kultury w Gminie Błazowa”** współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach - Osi Priorytetowej nr IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego - Działanie 4.4 Kultura - Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 .

Projekt obejmował następujące prace w kościele:

- Przebudowa instalacji centralnego ogrzewania, wew. instalacji gazowej i instalacji wentylacji mechanicznej, budowa kotłowni gazowej.
- Wykonanie ogrzewania podłogowego.
- . Położenie nowej posadzki z płytek cementowych, a uprzednio pod nią warstw izolacyjnych w nawach głównej i bocznych, prezbiterium, zakrystii wraz z pomieszczeniami towarzyszącymi.
- Wykonanie nowych poziomów prezbiterium, ułożenie posadzki z płytek Rosso i Botticino.
- Wykonanie nowej kamiennej ambonki i kamiennego ołtarza.

- Modernizacja i rozbudowa instalacji elektrycznych wewnętrznych.
- Modernizacja i rozbudowa instalacji elektrycznej oświetlenia zewnętrznego.
- Modernizacja nagłośnienia.
- Budowa systemu monitoringu wizyjnego.

Projekt wymiany płytek w kościele oraz prezbiterium i projekt ambonki i ołtarza został wykonany przez Pracownię Architektury "AW PROJEKT" arch. Anna Wójcik i zatwierdzony przez Konserwatora Zabytków.

Całkowity koszt w/w prac: **1 509 906 zł.**

z tego dotacja: 1 274 538 zł.

środki własne: 235 368 zł.

Dodatkowo ze środków własnych wykonano jeszcze prace renowacyjno – konserwatorskie: położenie tynków renowacyjnych, malowanie kolumn i ścian. Kolor ścian i kolumn ustalił Konserwator Zabytków po uprzednim odkryciu pierwotnych warstw farby.

Koszt całkowity tych prac: **263 042 zł.**

Powyższe prace wykonała w dniach: 5. 09 2017 r. do 15. 06. 2018 r. **Firma Instalacyjno – Budowlana JAFIR z Rzeszowa.**

Łączny koszt wszystkich prac renowacyjno – konserwatorskich wykonanych w latach 2008 – 2018 wyniósł : **3 478 344 zł.**

z tego dotacje: **2 384 404 zł.**

środki własne: **1 093 940 zł.**

Na dzień 11 listopada 2018 r. do spłaty zostało:

- 320 000,00 zł. - Bank Spółdzielczy w Błażowej (mamy na to 5 lat) i
- 82 000,00 zł. - Firma JAFIR z Rzeszowa (za prace dodatkowe).

Dziękuję wszystkim za modlitwę, ofiarność i wszelką pomoc.

Szczęść Boże

ks. Jacek Rawski - proboszcz